

38
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Бх. № 11/К-С-9/201
Дата 18.05.2010

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

Изх. № М-00-118.....
18.05.10.....

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

С Т А Н О В И Щ Е

от РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ – министър на регионалното развитие
и благоустройството

По конституционно дело № 9 / 2010 г., образувано по искане на Омбудсмана на Република България за установяване противоконституционност на чл. 519 и чл. 520 от Гражданския процесуален кодекс /обн., ДВ, бр.59 от 2007г., посл. изм. ДВ, бр.13 от 2010г./

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,**

С определение от 22 април 2010 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане по същество искането на Омбудсмана на Република България за установяване противоконституционност на чл. 519 и чл. 520 от Гражданския процесуален кодекс /ГПК/. Министърът на регионалното развитие и благоустройството е конституиран като заинтересована страна по делото.

В искането си до Конституционния съд Омбудсманът на Република България предлага да се обявят за противоконституционни, като противоречащи на чл. 17, чл. 19, ал.1 и ал.2, чл.57 и чл.121 от Конституцията на Република България, разпоредбите на чл. 519 и чл. 520 от ГПК.

На първо място се развиват съображения, че чл.519 и чл.520 от ГПК противоречат на чл.17 от Конституцията и по-конкретно на чл.17, ал. 3 от Конституцията, според които се разграничават два вида собственост – публична и частна, като чл.17, ал. 3 от Конституцията обявява частната собственост за неприкосновена. Според Омбудсмана на Република България противоречието се изразява в това, че въпреки обстоятелството, че субекти като държавните учреждения и общините могат да бъдат носители както на публична, така и на частна държавна собственост, по отношение на частната общинска и държавна собственост, обемът на права и задължения на титуляра на собственост е различен от обема права и задължения, които имат частноправните субекти по отношение на притежаваното от тях имущество.

Според Омбудсмана на Република България, признатото право на собственост, в частност „вземането”, следва да се подчиняват на единен режим, без оглед на титуляра на собственост. В тази връзка се твърди още, че разпоредбите на чл. 519 и чл. 520 от ГПК ограничават правото на мирно ползване върху собствеността.

На второ място в искането са развити съображения, че нормите на чл. 519 и чл. 520 от ГПК противоречат на чл.19, ал.1 и ал. 2 от Конституцията, които предвиждат създаване на условия и гаранции за разгръщането на свободната стопанска инициатива.

Според Омбудсмана на Република България, противоречието се изразява в неравнопоставено третиране на общинската и държавна частна собственост, от една страна и частната собственост на гражданите и юридическите лица, от друга страна.

Същото поставя първите в положение на привилегировани стопански субекти и в резултат на това злепоставя частната стопанска инициатива. Твърди се още, че предвидената в чл. 519 и чл. 520 от ГПК процедура за изпълнението на парични задължения от страна на държавни учреждения, общини и бюджетно субсидирани заведения, неоснователно поставя изпълнението на влязло в сила съдебно решение в зависимост от волята на задълженото учреждение и община и обезсмисля задължителната сила на съдебния акт.

На трето място в искането се развиват съображения, че нормите на чл. 519 и чл. 520 от ГПК противоречат на чл. 57 от Конституцията, който предвижда неотменяемост на основните права на гражданите, недопускане на злоупотреба с права, както и ограничаване на права само в изрично посочени случаи.

Според Омбудсмана на Република България, противоречието се изразява в предоставянето на привилегия на държавните учреждения и общините сами да преценяват кога и как да заплатят свои задължения, което позволява да се накърнява правото на

собственост на тези, които търсят изпълнение на постановените в тяхна полза съдебни решения. Твърди се още, че въвеждането на чл. 519 и чл. 520 от ГПК не може да се обясни с изчерпателно изброените ограничения на чл. 57, ал. 3 от Конституцията, защото не е мотивирано с военно или друго извънредно положение, а въвежда перманентно ограничаване на основно конституционно право необусловено от условие и срок.

На четвърто място се развиват съображения, че чл. 519 и чл. 520 от ГПК противоречат на чл. 121 от Конституцията, който предвижда равенство на страните в съдебния процес.

Според Омбудсмана на Република България, противоречието се изразява в това, че равенството на страните в процеса иманентно включва в себе си осигуряването на стриктни процедурни гаранции за реално и ефективно изпълнение на постановените съдебни актове, а чл. 519 и чл. 520 от ГПК поставят изпълнението им в зависимост от волята на задълженото учреждение и община.

Считаме искането на Омбудсмана на Република България за неоснователно, като излагаме следните съображения за това :

Съобразно чл. 519, ал. 2 ГПК, паричните вземания срещу държавни учреждения и общини се изплащат от предвидения за това кредит по бюджета им, като издаденият изпълнителен лист се предявява на съответния финансов орган и изплащането се извършва от предвидения за това кредит по бюджета на учреждениято, а ако такъв кредит не е бил предвиден, предвижда се най-късно в следващия бюджет. Този начин на изпълнение произтича от обстоятелството, че държавните учреждения и общините осъществяват възложени обществени функции – държавни и общински. Същото произтича от властническите правомощия на държавните и общинските органи и необходимостта да се използват тези правомощия в обществен интерес. За разлика от тях гражданите използват своята собственост като средство за удовлетворяване на своите лични потребности и като средство за извличане на лични доходи. Подобно е положението и с юридическите лица, за които собствеността е условие за тяхната икономическа стабилност, за разрастването на тяхната дейност и за постигането на целите, за които те са създадени. Посочените разлики във функциите на посочените субекти, определят и различния режим на третиране на субектите. Същото не може да бъде определено като неравнопоставеност, каквото е твърдението на Омбудсмана на Република България, тъй като самите функции на субектите са различни.

Спецификите на режима на изпълнение по чл. 519 и чл. 520 от ГПК се определят и от особеностите, свързани с държавния бюджет. Както беше посочено и по-горе, държавните учреждения и общините изпълняват обществени функции и във връзка с това разполагат с

целево предназначени парични средства по предварително приет по законния ред бюджет. Законът за устройство на държавния бюджет /ЗУДБ/ урежда съставянето, приемането, изпълнението и отчитането на държавния бюджет на Република България. На неговата основа, всяка година се приема Закон за държавния бюджет на Република България. Същият има едногодишно действие и изпълнението му започва от 1 януари и приключва на 31 декември. По своето съдържание Законът за държавния бюджет на Република България съдържа предписания, засягащи планираните приходи и разходи – той е годишния финансов план на държавата. Същият съдържа разпоредби, с които се овластяват държавните органи да извършват необходимите им разходи на държавни парични средства до определен размер. Законът за държавния бюджет на Република България се формира съобразно обществените потребности и възможностите на националната икономика.

Разпоредбата на член 106 от Конституцията постановява, че Министерският съвет ръководи изпълнението на държавния бюджет. Съгласно чл. 28, ал.1 от Закона за устройство на държавния бюджет, Министерският съвет организира изпълнението на републиканския бюджет чрез Министерството на финансите и държавните органи - първостепенни разпоредители с бюджетни кредити. Следователно изпълнението на бюджета, изразяващо се във финансирането на предвидените разходи и предоставяне на трансфери и субсидии, се предоставя на органите на изпълнителната власт - Министерския съвет, министъра на финансите и други. Изпълнителната власт има правомощия по извършването на разходи и изпълнение на задължения само в оная степен, в каквата това е установено в Закона за държавния бюджет при спазване “принципите на законосъобразност, икономичност, ефективност, ефикасност и публичност” - чл. 10, ал. 1 от ЗУДБ. Законът за устройство на държавния бюджет дава възможност на Министерския съвет по предложение на министъра на финансите да одобрява допълнителни бюджетни кредити, но при строго определени условия и в точно определен размер, фиксирани в чл. 35, ал. 2 и ал. 3 ЗУДБ. В онези случаи, когато тези кредити са над размера, определен в ал. 2 на чл. 35 ЗУДБ, това може да стане само след като се одобрят от Народното събрание по предложение на Министерския съвет /чл. 35, ал. 4 ЗУДБ/. Министерският съвет трябва да действа в съответствие със Закона за държавния бюджет, но не и да внася промени в него.

Именно за това в чл. 39, ал.5 от ЗУДБ е посочено, че задължения по влезли в сила решения на съда, непредвидени в съответния бюджет за текущата година, задължително се изплащат със следващия бюджет.

Необходимо е да се посочи и обстоятелството, че бюджетът на държавата трябва да осигурява средства за функциониране на установените в Конституцията държавни

институции и общините. Насочването на принудително изпълнение върху произволно избрани техни бюджетни сметки чрез налагане на заповед от съдия-изпълнител би блокирало нормалното функциониране на учреждението. Това налага специално предвиждане на необходимите за изплащане на задължението парични средства, което се осъществява по процедурата по приемане на бюджета на учреждението и общината.

Недопустимо е принудително изпълнение за събиране на парични вземания срещу държавни учреждения и общините, още повече, че издължаването на установените с влязло в сила съдебно решение парични задължения на държавните учреждения и общините е винаги гарантирано от държавата. В тази връзка чл. 243, ал. 2 ГПК изрично постановява, че срещу държавата, държавните учреждения и лечебните заведения по чл. 5, ал. 1 от Закона за лечебните заведения не се допуска изпълнение на невлязло в сила решение.

Следва да се има и предвид, че забраната за изпълнение на парични вземания на бюджетно субсидираните заведения се ограничава единствено до средствата по банковите им сметки, постъпили като субсидия от републиканския бюджет. Изпълнението на парични вземания върху друго имущество – частна собственост следва да се извърши по общия ред.

С оглед изложеното, може да бъде направен изводът, че чл.519 и чл.520 от ГПК, обявяването на чиято противоконституционност се иска, не са в противоречие с чл. 17, чл.19, ал.1 и ал.2, чл.57 и чл.121 от Конституцията на Република България, тъй като същите са свързани с по-особените обществени функции на държавата и общините, както и със спецификата на държавния бюджет.

С уважение,

РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ

Министър на регионалното
развитие и благоустрояването

